

ÜLKEMİZİN DEPREMLERE HAZIR OLMADIĞINI YILLARCA SÖYLEDİK, DİNLEYEN OLMADI!

6 Şubat Depremi sonrası TMMOB ve bağlı Odaların ayrı ayrı depremle ilgili gözlem ve raporları yayınlanmıştı. Depremin izleri hala sürerken altıncı ayında TMMOB; kapsamlı deprem raporunu 6 Ağustos 2023 tarihinde yayınladı

Marmara Depreminin üzerinden 24 yıl geçmesine karşın ülkemizin depremlere hazırlıklı olmadığı bu yıl çok acı bir şekilde bir kez daha görüldü. Bu gerçeği 17 Ağustos Marmara Depreminin hemen her yıldönümünde belirttik. Depremle ilgili ülke sorunlarına ayna tutan, yüzbinlerce yapının yıkıldığı-hasar gördüğü, onbinlerce yurttaşımızın yaşamını kaybettiği Marmara Dep-

reminden hiçbir ders alınmadığı; Deprem Şurası, Ulusal Deprem Konseyi gibi oluşumların devre dışı bırakılmasıyla, kentsel dönüşümün esasen ranta yönelik olmasıyla, bütün ülkenin imara açılmasıyla, çok sayıdaki imar affıyla ve özellikle Kahramanmaraş merkezli depremlerde oluşan büyük toplumsal yıkım tablosu ile tekrar görülmüştür. Türkiye'nin bir deprem ülkesi olmasına, toprakları sanayisi ve

barajlarının aktif deprem kuşakları üzerinde yer almasına ve deprem konusunun mühendislik, mimarlık, şehir plancılığı ile bağlantılı olmasına karşın bu disiplinler rant çıkarları için dışlanmaktadır.

1999 Marmara-Düzce depremleri sonrası yapılan yapı denetimi düzenlemelerinde meslek odalarının önerileri dikkate alınmayarak denetim ticarileştirilmiş, Yapı Denetim Kanunu'nun kapsamı daraltılmış, kamu yapıları denetim dışı tutulmuş; TMMOB'ye bağlı Odaların mevzuatla tanınmış görevleri içindeki mesleki yeterlilik, eğitim, belgelendirme, denetleme gereklilikleri dışlanmış ve yıkımlara yol açan denetimsizliğe yol verilmiştir.

Yapı tasarımı, yer seçimi, yapı üretimi ve denetiminde ne yazık ki bilimsel ve bütünlüklü bir düzen yoktur. Sorunlu dolgu alanları, dere yatakları, kıyılar ve depremlerde toplanma yerleri olan alanların imara açılması, yanlış kentsel dönüşüm uygulamaları, rant eksenli projeler, su yatakları ile yeşil alanlar arasındaki bağların koparılması, sel-su baskınlarının artışı, ısı adalarının oluşması, depremlere

dayanıklı yapı stokunu artırma gerekliliğini gözlemledik. Yapılan imar afları ve depremle ilgili kurum ve kuruluşların liyakat dışı zafiyetli yapılanmaları, ülkemizin deprem gerçeklerini ortaya sermektedir.

Bu gerçeklerden ve Odamızın uzmanlık alanlarından hareketle kamusal sorumlulukla yapılması gerekenleri özetle belirtmek isteriz:

- Depremlere karşı önlemler bütünlüğünü, güvenli yapılaşmayı, halkın sağlıklı yaşam ve doğal çevre hakkı ile kamusal denetimi yok sayan piyasacı rantçı yaklaşımın reddedilmesi gereklidir.
- Depremle ilgili bütün kurum ve kuruluşlar, ilgili Meslek Odaları ve bilim çevreleriyle ilişkilendirilerek yeniden ve liyakat-uzmanlık temelinde yeniden yapılandırılmalıdır.
- Bir daha asla imar affı/barışı yapılmamalıdır.
- Yapı denetimi uygulamasını yönlendiren kararlar ilgili bütün kurum ve kuruluşların ka-

tılımla oluşturulmalı; imar, yapı, dönüşüm, yapı denetim ve afet yasaları TMMOB ve ilgili Odalar, üniversiteler ve ilgili kesimlerin katılımıyla düzenlenmeli; bu kuruluşlar mevzuat süreçlerinin asli unsurları olarak tanınmalı, üyelerinin eğitim ve belgelendirilmesi Odalarınca yapılmalıdır.

- Yapı Denetim Kanunu'nun ticari yapı denetim şirketi modeli yerine uzmanlık ve etik niteliklere sahip yapı denetçilerinin etkinliğini ve Meslek Odalarının sürece etkin katılımını sağlayacak yeni bir planlama, tasarım, üretim ve denetim süreci modeli benimsenmelidir.
- Konut, sanayi, enerji, ulaşım vb. birçok alanla bağlantılı tesisat/mekanik tesisat sistemlerinin depremler ve diğer afetlerde taşıdığı önem itibarıyla bina ve doğal eki mekanik tesisatının tasarım, üretim ve bakımının denetimi Makina Mühendisleri Odası tarafından belgelendirilmiş konunun uzmanı mün-

disler olmalı, bu husus bütün yasal düzenlemeler ve Yapı Denetimi Kanunu'nda yer almalıdır.

- Endüstriyel tesislerin güvenlik ve birbirlerine yakınlık-uzaklık mesafelerine dair gerekli çalışmalar yapılarak standartlar ve uyulması gereken koşullar imar mevzuatına yansıtılmalı; sorumlu alanlar "yapı yasaklı alan" ilan edilmelidir.
- Okullar, hastaneler başta olmak üzere kamu yapılarının depreme karşı güvenli olup olmadıklarının uzman mühendisler tarafından tespitinde TMMOB'ye bağlı ilgili Odalar mutlaka yer almalıdır.
- Doğalgaz, elektrik, ısıtma kazanları, jeneratörler ve gaz tesisatları için erken uyarıcı ve gaz/akım kesici sistemler uygulanmalı, denetimleri Meslek Odalarınınca yapılmalıdır.

Yunus Yener

**TMMOB Makina Mühendisleri
Yönetim Kurulu Başkanı**